

9.Sınıf Tarih Dersi İslam Tarihi Konu Anlatımı

İslam tarihi ve uygarlığı içerisinde çeşitli dönemler görülmüştür. Hz. Muhammed'in peygamberliği ile başlayan İslam tarihi zaman içerisinde Türk tarihi ile kesişmiş ve dünyaya önemli etkilerde bulunmuştur.

Hz. Muhammed Devri. Hz. Muhammed 40 yaşında iken 610 yılında ilk vahiy geldi ve peygamberlik vazifesi ile görevlendirildi. Bundan sonra Hz. Muhammed İslamiyet'i yaymayı amaç edindi.

Habeşistan'a Göç. Mekkelilerin Müslümanlara baskı uygulaması sonucu bir kısım Müslümanlar 615 yılında Habeşistan'a göç ettiler.

ÖRNEK SORU 1. İslâm dininin Müslümanlara maddi ve manevi ayrıcalıklar tanımış olması, aşağıdaki gelişmelerin hangisinde en çok etkili olmuştur?

- A) Kabileler arasındaki savaşların sona ermesi
- B) İslam devletlerinin sınırlarını genişletmesi
- C) İslamiyet'in, dünyanın çeşitli yerlerine yayılması
- D) Bu dünyadan daha çok ahirete önem verilmesi
- E) İslamiyet'in diğer dinlerden üstün görülmeye başlanması

ÇÖZÜM: İslâm dininin Müslümanlara maddi ve manevi ayrıcalıklar tanımış olması, İslam devletinin sınırlarını genişletmiş, onu geniş alanların hâkimi yapmıştır. YANIT B

Hicret. Müslümanlar Mekke'yi terk edip 622 yılında Medine'ye göç ettiler. İslam Tarihinde bu olaya Hicret dendi ve bu olay Hicri takvimin başlangıcı kabul edildi. 624'te Bedir Savaşı kazanıldı. 625'te Uhud Savaşı'nda istenilen başarı kazanılamadı. 70 Müslüman şehit oldu. 627'de Hendek Savaşı'nı Müslümanlar kazandı. Mekkelilerle yapılan ilk antlaşma Hudeybiye 'ye göre, iki taraf arasında on yıl savaş

olmayacaktı. Müslümanlar Kâbe'yi ertesi yıl Hac mevsiminde ziyaret edeceklerdi. Velisinin izni olmadan Müslüman olarak Hz. Muhammed'e sığınan Mekkeliler iade edilecek, Mekke'ye sığınan Müslümanlar geri verilmeyecekti. Arap kabilelerinden isteyen Hz. Muhammed'in veya Mekkelilerin himayesine girebilecekti. Ancak her yıl iki taraf da himayeleri altındaki kabilelere askeri yardım yapmayacaktı. Bu antlaşma ile Mekkeliler Medine İslam Devleti'ni tanımış oluyorlardı. Hayber fethedilerek, Şam ticaret yolu güvenlik altına alındı. 629'da Bizans ile ilk savaş, Mute yapıldı. 630'da Mekke fethedildi. Müslüman olmayan Arap kabileleri ile Huneyn Savaşı yapıldı ve kazanıldı. Aynı yıl, aynı zamanda Hz. Muhammed'in son seferi Tebük düzenlendi. Bu sefer sonucunda civardaki Yahudi ve Hristiyanlar kontrol altına alındı.

Dört Halife Dönemi. Hz. Muhammed 8 Haziran 632'de vefat etti. İslam Devleti'nin başına sırasıyla Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali halife sıfatıyla geçmişlerdir.

DÖRT HALİFE DEVRİ KÜLTÜREL ÇALIŞMALAR

Hz. Ebubekir zamanında Kuran-ı Kerim kitap haline getirildi

Hz. Ömer zamanında devlet teşkilatlanmaya başladı. Divan teşkilatı kuruldu, illere valiler atandı. Devlet hazinesi adı verilen Beytül Mal oluşturuldu. Mahkemeler kuruldu ve kadı ataması yapıldı. İlk defa düzenli ordu kuruldu. İktisat sistemi ilk defa uygulandı.(Askeri İktisat). Posta sistemi kuruldu. Basra, Kufe gibi şehirler kuruldu. İlk defa Hicri Takvim yapıldı.

Hz. Osman zamanında Kuran-ı Kerim çoğaltıldı. İlk defa İslam donanması kuruldu. Horasan valiliği oluşturuldu.

ÖRNEK SORU. Aşağıdakilerden hangisi, İslam tarihinde yalnız Dört Halife Döneminin özelliklerinden biridir?

- A) Devlet başkanlarının seçim sonucunda belirlenmesi
- B) İslamiyet'in Arap Yarımadası'nın dışında da yayılması
- C) Arap aileleri arasındaki geçimsizliğin sürmesi
- D) Yöneticilere halife denilmesi
- E) İslam dininde ayrılıkların sürmesi

ÇÖZÜM: Devlet başkanlarının seçimle belirlenmesi Dört Halife Dönemi'nin ortak özelliğidir. Bundan dolayı bu döneme Hulefa-i Raşidin Dönemi de denir. YANIT A

Hız. Ebu Bekir Devri (632 - 634) Çıkan karışıklıklar bastırıldı. Kur'an-ı Kerim'in kitap haline getirildi. Hire Beyliği İslam Devletine bağlandı. Yalancı peygamberler tasfiye edildi, zekât vermeyenlerden zekâtları zorla alındı.

Hız. Ömer Devri (634 - 644) Sasanilerle yapılan Kadisiye (636) ve Nihavent (642) savaşlarının sonucunda İran ve Irak toprakları Müslümanların eline geçti. Divan teşkilatı kuruldu. Devlet hazinesi (Beytü'l-mal) oluşturuldu. Hicri takvim kabul edil. Fethedilen yerler birimlere ayrılıp buralara vali atandı.

Hız. Osman Devri (644 - 656) Fetih hareketlerine devam edildi. Denizcilik faaliyetleri başladı. Kıbrıs ve Rodos adaları fethedildi. Afrika'daki fetihler sürdü. Kuran-ı Kerim çoğaltıldı ve önemli merkezlere dağıtıldı. Kendi akrabalarını iş başına getiren ve buna tepki olarak çıkan bir isyan sonucu Hız. Osman şehit edildi.

Hız. Ali Devri (656 - 661) Cemel Vakası (Deve Olayı) yaşandı. Muaviye ile Siffin Savaşı yaşandı. Bunun sonucunda yaşanan Hakem Olayı ile Müslümanlar fırkalara ayrıldı. Hız. Ali'nin şehit edilmesiyle İslam dünyasında bölünmeler kesinleşti.

Emeviler Dönemi (661 - 750) Halifelik saltanata dönüştü. Arap olmayan Müslümanlara değer verilmedi. Bu yüzden Türklerin İslamiyet'i kabulü gecikti. Bu dönemde İstanbul kuşatıldı ve çeşitli fetih hareketleri gerçekleştirildi.

ÖRNEK SORU. Emevi hükümdarlarından Abdülmelik zamanına kadar, İslam ülkelerinde resmi yazışmalar o ülkenin diliyle yapılırdı. Abdülmelik bütün İslam ülkelerinde resmi dilin Arapça olmasını istemiştir. Abdülmelik'in bu tutumunun,

- I. Arapçanın İslam ülkelerine yayılması,
 - II. Arapça dışındaki dillerin kullanım alanının daralması,
 - III. Arapların toplumda ayrıcalıklı 'hale gelmesinin önlenmesi
- durumlarından hangilerine ortam hazırladığı savunulabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

ÇÖZÜM: Emeviler Dönemi'nde Arapçanın bütün ülkede resmi dil olması bu dilin yayılma alanını genişletmiş (I), diğer dillerin kullanım alanını daraltmıştır (II). III numaralı öncül ise verilen yargıdan çıkarılamaz YANIT D

EMEVİLER

Şam, başkent yapıldı.

İstanbul kuşatıldı fakat sonuç alınamadı.

Muaviye, ölmeden önce oğlu Yezid'i valiaht tayin etmesi ilehalifelik saltanat sistemine dönüştü.

Kerbela olayından sonra Müslümanlar kesin olarak Şii ve Sünni olarak mezheplere ayrıldı.

Ömer bin Abdülaziz döneminde cizye vergisi kaldırıldı. Mevali politikasını uygulamadığı için Beşinci Halife denmektedir.

I. Velid döneminde Tarık bin Ziyad komutasındaki ordu Kadiks Savaşı ile İspanya'yı fethetmiştir.

Hişam döneminde Franklarla yapılan Puvatya Savaşı kaybedildi ve Müslümanların Avrupa'da ilerlemesi zayıfladı.

Emevilerde ülkeyi rahat idare edebilmek ülke eyaletlere ayrılmış ve merkezden valiler atanmıştır.

Divanü'l Haraç: Gelir giderden sorumlu

Divan'ül Hatem: Resmi yazışmalar

Abdülmelik döneminde Arapça resmi dil olmuş ve ilk Arap parası bastırılmıştır.

ENDÜLÜS EMEVİ DEVLETİ

Başkenti Kurtuba'dır.

Abdurrahman bin Muaviye, İspanya'ya giderek Endülüs Emevi Devleti'ni kurmuştur.

En parlak dönemi III. Abdurrahman döneminde yaşanmıştır.

III. Abdurrahman halife unvanını kullanınca İslam dünyasında üç halife ortaya çıkmıştır. (Abbasiler, Fatımiler, Endülüs Emeviler)

ABBASİLER

Ebul Abbas Abdullah tarafından kuruldu.

Merkezi Bağdat'tır.

En parlak dönemi Harun Reşid zamanında yaşanmıştır.

Bağdat, bilim ve kültür merkezi haline getirilmiştir.

Harun Reşid zamanında Avasım adı verilen ordugah şehirleri oluşturuldu. Türklerden oluşan askeri birlikler bu şehirlere yerleştirilmiştir. Mutasım döneminde ise Türklerin savaşçı özelliklerinin kaybedilmemesi için Samarra adı verilen ordugah şehirleri oluşturularak Türkler yerleştirilmiştir.

Abbasi Devleti'nin zayıflamasıyla bereber Abbasi Devleti'nin sınırları içinde yeni devletler kuruldu;

İspanya'da; Endülüs Emevi Devleti

Kuzey Afrika'da; İdrisiler ve Ağlebiler

Mısır'da; Tolunoğulları ve İhşidler

Maveraünnehir'de; Samaniler

Horasan'da; Tahiriler

Hülagü, Bağdat şehrini işgal ederek Abbasi Devleti'ne son vermiştir.

Abbasiler'de Devlet Teşkilatı;

Şurta: Şehirlerde asayiş sağlayan teşkilat

Divanü'z – Zenadika: İran kökenli dini ideolojiye dayanan isyanları bastırmak için kuruldu

Beytül Mal: Mali işler

Divanü'l Ceyş: Askeri işler

Divan-ı Tevki: Resmi yazışmalar

Divan-ı Berid: Posta

BİLİM

Harizmi: İslam felsefesinin ilk temsilcisi

Farabi: Aristo'dan sonra ikinci öğretmen

İbn-i Sina: Avicenna olarak bilinir. En önemli eseri ise el- Kanun fit-Tıb'tır.

Gazali: En önemli eseri; İhyaü Ulumid-Din'dir.

Endülüslü Zehravi: İslam dünyasının en ünlü cerrahıdır. En önemli eseri ise El-Tasrif'tir.

İbn-i Rüşd: Averroes olarak bilinir. Avrupa'ya Aristo'yu tanıtan kişi olarak bilinir.

Beni Ahmer Devleti (1232 - 1492) Endülüs Emevilerinden sonra İspanya'da kurulan devletlerin en uzun ömürlüsü Beni Ahmer Devleti oldu. Başkentleri Gırnata idi. 1492 yılında yıkıldı.